

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВ: ОПТИМІЗАЦІЯ ЇХ СТРУКТУРИ

Формування оптимальної структури фінансових ресурсів на сьогодні є одним із визначальних чинників досягнення ефективності функціонування підприємств та забезпечення сталого розвитку національної економіки. Визначення правильної стратегії оптимізації структури фінансових ресурсів є пріоритетним завданням і дає змогу мінімізувати вплив зовнішніх негативних факторів на підприємства, а також забезпечити досягнення найвищого рівня генерування прибутку.

Під час здійснення фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання фінансові ресурси можуть слугувати як інвестиційний та виробничий ресурс, вони є носієм аналітичної інформації для управління підприємством на основі кругообігу капіталу. Фінансові ресурси підприємства – це джерела формування його майна у вартісному вираженні. Фінансові ресурси, як і майно підприємства (машини і устаткування, сировина і матеріали, гроші), мають фізичну форму. У практичному розумінні це набір договорів, які свідчать вкладення власниками у статутний капітал, отримання кредиту, відстрочення платежів, випуск цінних паперів тощо [1, с. 170].

Формування фінансових ресурсів відбувається за допомогою певних джерел фінансування. За джерелами створення вони складають дві великі групи: власні (ресурси, що перебувають у власності підприємства й утворюються внаслідок його фінансово-господарської діяльності: статутний капітал, резервний капітал, додатковий капітал, нерозподілений прибуток.) і залучені (ресурси, що тимчасово перебувають в розпорядженні підприємства і можуть застосовуватися для досягнення статутних цілей: довгострокові і поточні зобов'язання).

Передовою задачею фінансової політики кожного підприємства є визначення оптимального співвідношення між власними і залученими фінансовими ресурсами. Прийнято вважати, що для забезпечення ефективної роботи фінансові ресурси підприємства мають бути представлені власними і залученими ресурсами в однаковій мірі. При чому треба зауважити, що такий норматив є досить умовним, оскільки оптимальність співвідношення власного і залученого капіталу залежить від певних факторів, зокрема етапом розвитку підприємства (новостворена фірма чи фінансово стійка, здатна самостійно регулювати фінансові потоки), видом економічної діяльності, в якому започатковано підприємства, і насамкінець, стратегією його розвитку [2, с.1074].

Як свідчить практика, структура фінансових ресурсів постійно змінюється під впливом різноманітних факторів, а саме зростання питомої ваги коштів, залучених із зовнішніх джерел, перш за все частки кредиторської

заборгованості, яка спричиняє систему неплатоспроможності та приводить до зниження інвестиційних можливостей підприємницьких структур. Структура фінансових ресурсів підприємств України свідчить про постійне зменшення частки власних коштів, що використовуються для рефінансування діяльності господарюючих суб'єктів, покращення матеріальної бази та забезпечення розширеного відтворення. У сучасних умовах великий негативний вплив на ефективність використання фінансових ресурсів мають фактори кризового стану економіки, що існують незалежно від дій підприємства. Водночас підприємства мають внутрішні резерви підвищення ефективності їх використання, на яку вони можуть впливати. До них належать використання тривалих господарських зв'язків, удосконалення системи розрахунків, раціональна організація продажу, систематичний контроль за оборотністю коштів у розрахунках. Стратегічним завданням на найближчу перспективу є вдосконалення системи фінансового забезпечення підприємств через поліпшення його структури, в якій домінує значення повинні мати власні джерела формування фінансових ресурсів [3, с.719-781].

Ключовою метою оптимізації структури фінансових ресурсів підприємства є максимізація прибутку та рентабельності, а також зростання ринкової вартості підприємства, приведення до мінімуму фінансових ризиків та вартості залучення капіталу, підтримка його стійкого розвитку загалом. Процес оптимізації співвідношення джерел фінансування підприємства здійснюють за такими етапами: аналіз капіталу та головних чинників, що впливають на його структуру, оптимізація співвідношення власних і позикових джерел фінансування за критерієм максимізації рівня рентабельності, мінімізації вартості капіталу та рівня фінансових ризиків, формування показника цільової структури фінансових ресурсів.

Оптимальною можна вважати таку структуру джерел фінансування, за якої значення фінансового ризику знаходяться в допустимих межах, середньозважена вартість фінансових ресурсів є мінімальною, показники економічної рентабельності й прибутковості реалізації досягають запланованих рівнів, платоспроможність, ліквідність та коефіцієнт самофінансування підприємства знаходяться в межах норми [1, с.172].

Виходячи з проведеного дослідження, можна обґрунтувати наступний висновок. Оптимізація фінансових ресурсів підприємств є досить складною задачею для підприємств, пріоритетним завданням якої є збільшення прибутку та рентабельності, скорочення фінансових ризиків та вартості залучення капіталу, забезпечення стійких позицій на ринку. Формуванню фінансових ресурсів підприємств перешкоджають деякі зовнішні фактори сучасної кризової економічної ситуації, проте підприємства можуть задіяти внутрішні резерви підвищення ефективності їх використання.

Список використаних джерел

1. Droga Ya.B. Optimization of the structure of financial resources of the enterprise in modern conditions. *Biznesinform*. 2016. №. 12. P. 169-175.

2. Grigorash O.V. Taran N.O. Zhdanova O.M. Formation of financial resources of enterprises of Ukraine. *Economics and Society*. 2017. №. 10. P. 1072-1077.
3. Brazhnik L.V. Financial resources of the enterprise: their formation and use. *Economics and Society*. 2018. No. 14. P. 778-783.

ДЕЙНЕКА Я.В.
студентка 4 р.н., НаУКМА

ВИЗНАЧАЛЬНІ ЧИННИКИ ВПЛИВУ НА РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ НАФТОГАЗОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

З метою аналізу факторів впливу на рентабельність підприємств нафтогазової промисловості потрібно розглядати фактори, які диктує світовий ринок нафти й газу (зовнішні) та фактори, які залежать від діяльності таких підприємств (внутрішні).

Дослідимо зовнішні чинники світового ринку нафти й газу та ринку України (2013-2017 роки).

Макроекономічне середовище. Зниження темпів зростання світової економіки та стагнація 2014 року. Відбувається уповільнення попиту на первинну енергію. Як наслідок, надлишкова пропозиція розрідженого природного газу LNG, значна пропозиція від членів ОПЕК призвели до зниження ціни на нафту (зокрема, у 2016 році на 60% порівняно з 2013 роком). Проте такі політичні фактори, як можливість запровадження санкцій США проти Ірану, здатні призвести до прискорення інфляційних процесів у світі та до підвищення ціни на нафту.

Протягом 2015 року ВВП України знизився на 9,9%, а річна інфляція пришвидшилась до 28,5%. Як результат, зниження промислового виробництва спричинило слабкість попиту та низькі ціни на газ в сегменті ринку постачання газу для промислових споживачів. Негативним фактором стала суттєва девальвація української гривні. Відносна стабілізація курсу гривні та зростання реального ВВП 2017 року сприяли зростанню обсягів інвестицій, що свідчить про реформування виробничої діяльності підприємств і позитивні фінансові результати.

Тенденції ринку. Після обвалу цін 2014 року в 2015-2016 роках ринок нафти та газу падіння продовжив падіння. Унаслідок регуляції ОПЕК, прогресу в промисловому секторі ОЕСР та підвищення цін на сиру нафту в 2017 році спостерігалось зростання ринку на 27% порівняно з 2016 роком у грошовому вираженні.

Видобуток нафти у світі за 2017 рік порівняно з 2016 роком зріс на 0,1% у натуральному вираженні (в Україні скоротився на 4,2%); світова нафтопереробка – на 1,6% (в Україні – на 8,9%); внутрішнє споживання нафтопродуктів – на 1,7% (в Україні – 2,5%).

Баланс ринку дизельного палива в Україні зріс за рахунок внутрішньої переробки, імпортих поставок сировини, підвищення цін на АЗС. Загальна